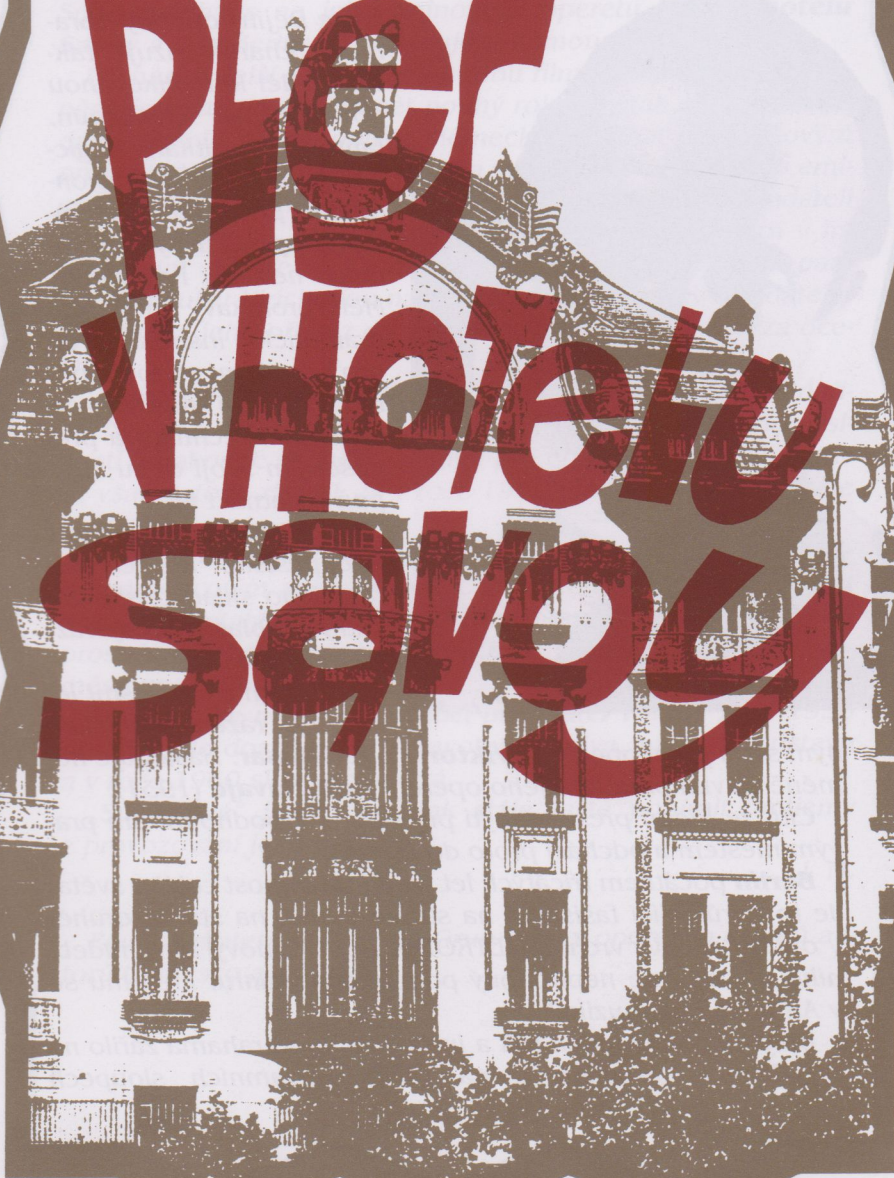

PAUL ABRAHAM

Places Wholly Salvo

PAUL ABRAHAM
(1892-1960)

Bernard Grun ve své knize *Dějiny operety* Abrahama charakterizuje takto: „...Měl komplikovanou povahu: Byl chvastoun, fantasta, požitkář; elegický, depresivní, hypochondrický; povrchní i pedantický; apodiktický i skeptický, nedbalý i vznětlivý. Měl pronikavý hudebně dramatický instinkt a cit pro populární melodii, přímo revoluční smysl pro orchestrální techniku a předešel jím svoji dobu alespoň o patnáct let.“

Byl Maďar, absolvent budapeštské konzervatoře a jeho skladatelské začátky v oblasti hudby vážné nebyly úspěšné.

Ve svých třiceti osmi letech se rázem stal slav-

ným svojí první operetou **Viktorie a její Husar**. Následuje neméně slavná premiéra jeho operety **Květ Havaje** (1931).

Cítí, že Vídeň přestává býti pro operetní podhoubí tím prvním městem a odchází proto do Berlína.

Berlín počátkem třicátých let poutá pozornost celého světa. Je to narůstající fašismus na straně jedné, na straně druhé, v oblasti zábavy vrcholí METROPOL-REVUE, nový žánr hudebního divadla, ne nepodobný podobnému žánru, kterému se v Americe říká muzikál.

Uplynul pouhý jeden rok a jméno Paula Abrahama zářilo na divadelních fasádách a na všech reklamních sloupech

Německa. Jeho díla předchozí mu vynesla milion marek a rokokový zámeček na Fasanenstrasse.

Koncem roku 1932 se lidé hrnuli do divadla Grosses Schauspielhaus na jeho nejnovější operetu **Ples v hotelu Savoy** a celý Berlín zpíval „tousjour l'amour!“

Přicházejí další smlouvy na hudbu filmovou a zdá se, že úspěch je trvalý. A stačil opět pouhý rok, aby tak úspěšný skladatel musel kvapem opustit Německo a prchat před rasovým pronásledováním do Ameriky. Na své strastiplné pouti do emigrace vlastně zachránil život dalšímu rakouskému skladateli Robertu Stolzovi, který těžce nemocen zápasil se smrtí v internačním táboře v Colombe ve Francii. (Upozornil paní Yvonne Luisu Ulrichovou na kritický zdravotní stav skladatele. Ta zařídila jeho převoz do hotelu, lékaře i lodní lístek za oceán).

V Americe se Abrahamovi, na rozdíl od jeho kolegů, nedařilo. Neměl konexe, byl bez prostředků. Propadal trudnomyslnosti a nakonec skončil v ústavu pro choromyslné. Jeho stav se však natolik zlepšil, že v roce 1952 mohl ústav opustit. Ale kam?

Byl bez prostředků! V dobách úspěšných prodal provozovací práva různým agentům a společnostem. Jeho díla se opět hrála, promítaly se filmy s jeho hudbou. Všichni z toho měli prospěch, jenom autor žil v bídě. A tak se stal civilním zaměstnancem blázince.

Abraham se nakonec pomocí pár přátel vrátil v roce 1956 do NSR, ale dostavila se zdravotní recidiva, návrat do ústavu a v roce 1960 skladatel umírá.

„Správcové“ jeho díla však stále ještě pobírají tantiemy z provozování jeho děl...

J. M.

Použito materiálů Bernard Grun Dějiny operety a článků autorů Camesco a Jan Pacl.

NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ V OSTRAVĚ
SOUBOR OPERETY

PAUL ABRAHAM
PLES V HOTELU SAVOY

Revuální opereta o třech dějstvích.

Libreto napsali Alfred Grünwald
a Fritz Löhner-Beda.

Přeložil Saša Razov, upravil František Preisler.

Režisér František Preisler j. h.
Dirigent Petr Škarohlíd
Sbormistr Josef Kubenka
Choreograf Jiří Kyselák j. h.
Výtvarník scény Alexander Babraj
Výtvarnice kostýmů Eliška Zapletalová
Korepetitorka Květa Millerová
Asistent režiséra Blanka Morysová

Premiéra dne 22. prosince 1995 v Divadle Jiřího Myrona

Vedoucí umělecko-technického provozu..... Stanislav Muntág
Vedoucí dekoračních dílen..... Marcela Kožušnicková
Vedoucí dámské a pánské krejčovny Alena Kantorová
Jevištní mistr Miloš Novák, Petr Novák
Mistr osvětlení..... Stanislav Dvořák
Mistr akustiky..... Bořivoj Wojnar
Mistr vlásenkárny Renata Helmešová
Mistr garderoby..... Zlata Nezhybová
Rekvizity Jindra Lupíková

OSOBY A JEJICH OBSAZENÍ

Markýz Aristide de Faublas	Jan Drahovzal Vladimír Janoušek
Madeleine, jeho choť	Dagmar Hlubková Viera Schausch
Daisy Parker, jazzová komponistka	Blanka Morysová Eva Zbrožková
Mustapha Bei, atašé tureckého velvyslanectví v Paříži	Václav Morys Marcel Školout
Celestin Formant	Rudolf Sobotka Jiří Vinklárek
Bessie z Londýna	Jarmila Kučerová Lenka Martináková
Angela z Paříže	Ilona Puczková
Lucie z Říma	Pavla Nogová
Ilonka ze Slovenska	Eva Charvátová Dagmar Matosová
Trude z Berlína	Zdena Babrajová
Tangolita, argentinská tanečnice	Hana Hradilová Blanka Morysová
Konferenciér (Archibald, Pomerol, Bébé, pán u mikrofonu, Arnošt, Bennuet)	Karel Čepek Libor Olma
René	Čestmír Olka Roman Schausch

Účinkují orchestr a sbor operety a členové baletu NDM.
Koncertní mistr Marcela Krystýnková, zástupce koncertního
mistra Martina Wernerová.
Představení řídí Jana Rychecká, text sleduje Alena Petrová.

Berlínská revuální opereta

Když pan Jacques Offenbach v Paříži napsal své první jevištní dílko (a pak v rychlém sledu svá díla další) netušil, že vytvořil nový jevištní žánr, jemuž se začalo později říkat opereta.

Když se při své návštěvě Vídně setkal s králem valčíků Johannem Straussem a doporučil mu, aby psal operety, netušil, že Strauss vezme radu vážně a svými jevištními díly se stane také králem „zlatého věku“ operety vídeňské.

Historie vídeňské operety proběhla v osmi desetiletích (1858-1938). Bylo mnoho povolaných, málo vyvolených. Mnozí byli velmi pilní a vytvořili desítky jevištních děl, která však svojí hodnotou byla uměleckým průměrem. Jiní byli povolání a nikoli množství, ale kvalita je učinila slavnými.

Jistě, Johann Strauss, Emerich Kálmán, Karl Millöcker, Franz von Suppé, Franz Lehár, ale i Oscar Strauss, Leo Fall, Ralf Benatzky, Franz Schubert, Künecke, Stolz a mnoho skladatelů dnes bezejmenných a pro nás neznámých. A přitom všichni tvořili slavnou éru vídeňské operety! Vždyť za zmíněné období bylo uvedeno 1 101 operetních děl! (A kolik neuvedeno!)

Každá období, éry mají své počátky, vrcholy a žel, i konce. Dá se vystopovat, že jedním ze stimulů konce vídeňské operety byla špatná libreta a epigonství v hudbě.

Těmto nástrahám snad nepodlehli jediný. Skladatel českého původu Oskar Nedbal - leč o něm a jeho díle si budeme povídat při uvedení některého z jeho děl.

Je pochopitelné, že souběžně s vývojem operetního žánru ve Francii, či Rakousku vznikala operetní díla v Maďarsku, v Čechách, ale také v Německu, jehož středem politickým i kulturním byl BERLÍN.

Ano, Berlín **byl** evropské velkoměsto a hrála se tam všechna slavná díla z dílny francouzské, či vídeňské. Berlíňané byli tak vybíraví, že dokonce vypískali Straussovou Noc v Benátkách!

Berlín měl také své skladatele a skladatele hrané, ale kořeny německé zábavy byly v kabaretu a později v revui. (Dekadentním vrcholem v době nedávné byl nám známý pořad televize NDR EIN KESSEL BUNTES...).

Okolo roku 1830 byl Berlín pruským hlavním městem a měl pouze čtyři sta tisíc obyvatel a trvalo téměř třicet let, aby dosáhl milionu. Leč na počátku století se Berlín pyšnil již 232 kamennými nebo bronzovými pomníky, znázorňujícími 716

osob, z toho 128 zvířat. Tehdy měl už univerzitu, muzea, katedrály a divadla.

První, kdo „dal Berlínu melodii“, byl **Paul Lincke**. Před ním německá opereta neexistovala. Právě on svojí **Paní Lunou** a **Venuší na zemi** či **Lysistratou** položil základy pro operetu berlínskou. Následníky byli Kollo, Gilbert a další, spolu s těmi, kdo odjinud do Berlína přišli.

K otevření zimní sezony 1908/09 napsal Lincke první revue pro divadlo METROPOL nazvanou **HROM A PEKLO-VÝBORNĚ!**

To divadlo se původně jmenovalo **Theater Unter den Linden** a dali jej postavit dva bratři z Vídně, povoláním milionáři. Po různých peripetech a změnách vlastnických dosáhl stability i prosperity a věhlasu.

Pronikání kabaretu do světa legitimního divadla našlo své počátky ve slavné **Žebrácké opeře**. Původní **BEGGAR'S OPER** od Johna Gaye byla přepracována a uvedena v roce 1928. Autory byli Bertold Brecht a Kurt Weil. A tak zloději a lidská spodina tímto dílem vtrhli na jeviště a probudili ze sna romantické milence klasických operet.

Co je však typické pro berlínskou operetu je její dramatická a strukturální stavba. Klasická opereta se svým vývojem dopracovala velkých finálních enesemblů, nechyběly prokómpované recitativy. Velmi podobno opeře.

Přesto, že je zde snaha o formální ucelenost dějovou i hudební, složky, které působily v klasické operetě společně, synteticky, zde působí samostatně. Revue si neřádá árii, ale song či chanson, balet vystupuje samostatně i se sólistou, ale spíš kabaretiérem než tenorem operetního milovníka. Pomalu, ale jistě převažuje vnější lesk nad vnitřní náplní. Song se stal v tomto typu divadla přímým nástupcem árií, ba i kupletů.

Abraham prodělal svůj umělecký vývoj od **Květu Havaje** po **Ples v hotelu Savoy** velmi zásadní. I jeho další práce prokazují obrovský talent a nadání. Veselohra **Pohádka v hotelu Grand** (1934), **Džaina** (1935) z japonského prostředí, či **vau-devill Roxy a zázračný team** (1937). Ani jedno z těchto děl se však neudrželo na repertoáru déle než dva měsíce. Jednaka tato díla byla tvořena v horečném spěchu, a hlavně pak obecenstvo, které mělo tleskat, se před blížící válkou rozprchlo do všech koutů světa.

J. M.

Použito materiálů z knihy B. Gruna *Dějiny operety*.

PROGRAM VYDALO NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ
ŘEDITEL ILJA RACEK, ŠÉF OPERETY JIŘÍ MĚŘÍNSKÝ.

REDAKCE PROGRAMU JIŘÍ MĚŘÍNSKÝ.

OBÁLKA A GRAFICKÁ ÚPRAVA JAROSLAVA HÝBNEROVÁ.

VYTISKLY OSTRAVSKÉ TISKÁRNY, a. s.,
709 70 OSTRAVA 1, NOVINÁŘSKÁ 7.

VEŠKERÁ PRÁVA K PROVOZOVÁNÍ TOHOTO DÍLA
ZASTUPUJE DILIA PRAHA.

